Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Deloitte.

Accountantsverslag 2023

Gemeente Sittard-Geleen

MAKING AN IMPACT THAT MATTERS since 1845

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.
Amerikalaan 110
6199 AE Maastricht Airport
Postbus 1864
6201 BW Maastricht
Nederland

Tel: 088 288 2888
www.deloitte.nl

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Sittard-Geleen
Postbus 18
6130 AA SITTARD

Onderwerp
Accountantsverslag 2023

Datum
21 juni 2024

Ons kenmerk
2406A1DC9A/MVO

Behandeld door
[redacted]
Tel: [redacted]

[redacted] MSc RA
Audit Senior Manager
Tel: [redacted]

drs. [redacted] RA
Audit Manager
Tel: [redacted]

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2023 van de gemeente Sittard-Geleen. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2023 van de gemeente Sittard-Geleen.

De jaarrekening 2023 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Sittard-Geleen. Bij deze jaarrekening hebben wij op 19 juni 2024 een goedkeurende controleverklaring voor het getrouwe beeld verstrekt.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging d.d. 7 september 2023 en met ons auditplan, dat op 2 oktober 2023 is besproken met de wethouder Financiën.

Wij hebben het concept van dit accountantsverslag ambtelijk besproken met een vertegenwoordiging van de ambtelijke organisatie op 29 mei 2024 en met uw wethouder op 5 juni 2024. Tevens hebben wij dit rapport toegelicht aan de commissie begroten en verantwoorden tijdens de vergadering van 13 juni 2024.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

[redacted] MSc RA

Op alle opdrachten verricht door Deloitte, behoudens M&A Diensten, zijn de Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2020 gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.
Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853. Deloitte Accountants B.V. is een zogenoemde affiliate van Deloitte NSE LLP en maakt onderdeel uit van het internationale netwerk van Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting 4

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen 5

Bevindingen jaarrekening 8

- De financiële positie van uw gemeente 9
- Belangrijkste bevindingen uit onze controle 13

Interne beheersing 20

- Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing 21

Bijlagen 22

- Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen 23
- Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle 24
- Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen 25
- Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023 26
- Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging 29
- Bijlage D - Financiële positie 30

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijk relevante bevindingen en aanbevelingen jaarrekeningcontrole

In dit hoofdstuk geven wij een korte samenvatting van de overige hoofdstukken in dit accountantsverslag.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid

- Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor het getrouwe beeld van de jaarrekening.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 4,7 miljoen respectievelijk € 14,1 miljoen.
- Wij hebben tijdens onze controle van de WNT geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd die de materialiteitsgrens conform het controleprotocol WNT te boven gaan.

Rechtmatigheid

- Het college van B&W heeft in zijn rechtmatigheidsverantwoording fouten gerapporteerd die boven de verantwoordingsgrens liggen.
- In de paragraaf bedrijfsvoering zijn de bevindingen boven de rapporteringstolerantie toegelicht door het college.
- De gehanteerde verantwoordings- en rapportagegrens bedraagt € 14,1 miljoen respectievelijk € 100.000.
- Wij hebben de conclusies van het college in ons getrouwheidsoordeel betrokken en daaruit zijn geen materiële tekortkomingen gebleken.
- Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd ten aanzien van de SiSa-bijlage die als bijlage bij de jaarstukken is opgenomen.
  In Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023 is de voorgeschreven tabel met fouten en onzekerheden opgenomen.

Welke verbeteringen zien wij?

Wij zien dat uw gemeente de volgende verbeteringen heeft gerealiseerd:

- In het proces en in het balansdossier is een aantal belangrijke verbeteringen gerealiseerd, zoals de onderbouwingen van de reguliere overlopende posten.
- De frequente afstemming tussen de ambtelijke organisatie en de accountant heeft tot een efficiënt controleproces geleid.

Welke aandachtspunten zien wij?

Daarnaast onderkennen wij de volgende belangrijke aandachtspunten:

- Wij merken op dat niet alleen het aantal SiSa-regelingen maar ook de complexiteit van die regelingen toeneemt. Wij raden u aan om ten aanzien van de SiSa-verantwoording blijvende aandacht te hebben voor voldoende capaciteit in de voorbereiding van het jaarrekeningproces en voor de kennisontwikkeling binnen uw organisatie.
  Ten opzichte van voorgaande jaren hebben we goede stappen gezet in de samenwerking en de voorbereidende werkzaamheden voor deze controle, echter zullen we deze voor komend jaar verder op elkaar afstemmen om te voorkomen dat we bevindingen in de controle constateren.
  Wij vragen u voor komend jaar dan ook om voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole een toets uit te voeren op de met de SiSa-bijlage samenhangende overlopende posten, om in de verantwoording en de controle ervan verdere stappen te zetten.
- De Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV beveelt gemeenten aan om een overkoepelend beleidsstuk inzake misbruik & oneigenlijk gebruik (M&O) te maken. De gemeente Sittard-Geleen heeft dit op dit moment op veel verschillende plekken in de organisatie belegd, waaronder bijvoorbeeld de subsidieverordening en het terugvorderen van onterecht verstrekte uitkeringen. Wij adviseren, net als de commissie BBV, om dit beleid samen te voegen en hiervoor één gemeentebreed beleid inzake misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O-beleid) te formaliseren en vast te laten stellen. Zonder geformaliseerd beleid loopt de gemeente risico's ten aanzien van de opvolging als fraude, misbruiken of oneigenlijk gebruiken van gemeenschapsgeld plaats heeft gevonden. Net als in onze boardletter 2023 vragen wij u hier aandacht aan te geven, zodat u over een actuele analyse beschikt en hierop beleid kunt formuleren. Hierdoor zal het voor de gemeente duidelijk zijn waar de risico's liggen en hoe deze beheerst worden. Mochten zich vervolgens toch gevallen van fraude of misbruik dan wel oneigenlijk gebruik voordoen, dan ligt er een te volgen stappenplan om hier actie op te ondernemen.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Financiële positie

- Het eigen vermogen is ultimo 2023 gestegen ten opzichte van 2022. Dit wordt veroorzaakt door het positieve resultaat voor bestemming over 2023 van circa € 15,3 miljoen.
- De beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2023 bedraagt € 45,4 miljoen (2022: € 29,7 miljoen). Dit betreft de algemene reserve (€ 36,0 miljoen) en de algemene reserve risicobeheersing (€ 9,4 miljoen). De algemene reserve bestaat uit drie onderdelen, te weten: een minimale buffer van 2% van het begrote totaalsaldo aan lasten, mutaties op grond van raadsbesluiten en een surplus. De weerstandscapaciteit is hoger dan de door de gemeente Sittard-Geleen onderkende en aanwezige risico's van € 12,40 miljoen (2022: € 10,82 miljoen). In dit bedrag van € 12,40 miljoen is een genormeerd risicoprofiel begrepen van 1% van het begrotingstotaal (€ 4 miljoen). De weerstandsratio 2023 bedraagt 3,77 (2022: 2,75). Conform het model geeft dit de score 'ruim voldoende'. Deze score valt binnen de bandbreedte die de raad aan het college heeft meegegeven.
- Uw jaarrekening een positief gerealiseerd resultaat van € 15,3 miljoen (2022: voordelig € 23,0 miljoen).

IT-omgeving

- Op basis van onze IT-werkzaamheden ten aanzien van de automatiseringsomgeving concluderen wij, evenals in voorgaande jaren, dat wij niet kunnen steunen op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Hierover rapporteren wij verderop in dit verslag. Onze aanpak ligt daarmee in lijn met die van voorgaande jaren. Aangezien iedere organisatie waardevolle informatie heeft te verliezen of ernstige schade kan lijden als de IT-infrastructuur (tijdelijk) niet meer beschikbaar is, benadrukken wij het belang van een cyberrisicoanalyse als vast onderdeel van het interne-controlesysteem, dat erop is gericht bedrijfsrisico's te onderkennen, het belang en de waarschijnlijkheid daarvan in te schatten, en de interne beheersing daarop toe te spitsen.

Interne beheersing

- Na afloop van de interim-controle 2023 hebben wij onze belangrijkste bevindingen inzake de interne-beheersingsmaatregelen voor de financiële verslaggeving met u gedeeld. In het voorliggende accountantsverslag vindt u onze bevindingen naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole.
- Memoriaalboekingen zijn (correctie)boekingen die niet via de reguliere boekingsgang plaatsvinden. Deze boekingen zijn hierdoor in opzet meer risicovol en daarom besteden wij bij onze controle extra aandacht aan deze boekingen. Om de controle zo efficiënt en effectief mogelijk uit te voeren, en toe te spitsen op het specifieke risico en karakter van memoriaalboekingen, hebben wij gebruikgemaakt van een data-analysetool. Hieruit zijn geen onjuistheden, onrechtmatigheden of andere bijzonderheden gebleken.

Sociaal domein

- Binnen het zorgdomein (Wmo en Jeugd) is een landelijke ontwikkeling zichtbaar waarbij de lasten de afgelopen jaren fors zijn toegenomen. Waar dit in eerste instantie hoofdzakelijk kwam door een toenemende zorgvraag, zien wij in 2023 dat er met name sprake is van een toenemende zorgzwaarte met betrekking tot de jeugdzorg. Dit betekent dat cliënten vaak een zwaardere en daarmee duurdere vorm van zorg behoeven. Ook is de verwachting dat de zorgkosten verder zullen stijgen door de verwachte ontwikkeling van de tarieven van zorgaanbieders. Zorgaanbieders hebben op dit moment te maken met sterk oplopende kosten als gevolg van loonstijgingen en oplopende huisvestingslasten. Dit leidt ertoe dat de financiële positie van zorginstellingen in toenemende mate onder druk komt te staan, wat naar verwachting een prijsopdrijvend effect heeft op de tarieven. In het licht van deze landelijke ontwikkelingen constateren wij dat ook de gemeente Sittard-Geleen gebukt gaat onder stijgende kosten in het zorgdomein. De jeugdkosten zijn in 2023 met € 4,1 miljoen gestegen ten opzichte van 2022 en de Wmo-kosten zijn met circa € 6,1 miljoen gestegen ten opzichte van 2022 (excl. Begeleid wonen). Dit heeft niet tot tekorten geleid bij de gemeente ten opzichte van de bijgestelde begroting.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Grondexploitatie

- Voor de grondexploitatie hebben wij het proces, de dossiervorming en de onderbouwingen beoordeeld waarop het management de geactualiseerde schattingen heeft gebaseerd. Wij hebben onder andere een analyse gemaakt van de realisatie in 2023 en de geactualiseerde schattingen ultimo 2023 versus de schattingen in de jaarrekening 2022 ('backtesting'). Ook hebben wij de door de gemeente toegepaste parameters voor onder andere de toerekening van kosten- en opbrengstenstijgingen gecontroleerd. Wij zijn van mening dat de waardering van de grondexploitatie op basis van de hiervoor beschreven werkzaamheden een getrouw beeld weergeeft.

Overlopende posten

- Wij hebben geconstateerd dat er intern extra aandacht is besteed aan de onderbouwingen van de jaaroverstijgende rechten en verplichtingen. Hierdoor is de controle hiervan efficiënter verlopen en is er sprake van minder bevindingen dan de afgelopen jaren.

Overig

- Indien mogelijk zijn alle geconstateerde bevindingen gecorrigeerd in de jaarrekening. Echter, vanwege late constatering van tekortkomingen zijn één bevinding in de balans en drie tekortkomingen in de toelichtingen niet gecorrigeerd. Zie bijlagen A 1-3.
- In bijlage C is onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging opgenomen.

Frauderisico

- Op basis van onze jaarlijkse frauderisicoanalyse onderkennen wij sinds dit jaar een additioneel standaard gemeentebreed frauderisico in de controle dat van toepassing is op al onze gemeentelijke cliënten, dus ook op de gemeente Sittard-Geleen. Dit is gebaseerd op recente praktijkvoorbeelden in de sector. Wij hebben gedurende onze controle een additioneel frauderisico onderkend op het gebied van de goedkeuring van geleverde prestaties die niet daadwerkelijk hebben plaatsgevonden of die betrekking hebben op persoonlijk gebruik. Hoewel wij hierin geen kwantitatief materieel frauderisico onderkennen, zien wij in de praktijk dat significante frauduleuze transacties leiden tot veel raads- en media-aandacht. Op basis van aanvullende steekproefcontroles hebben wij daarop geen onregelmatigheden geconstateerd.
- Tevens hebben wij als onderdeel van onze werkzaamheden voor de jaarrekeningcontrole vastgesteld dat binnen uw organisatie op een adequate wijze opvolging wordt gegeven aan integriteitsmeldingen. Tijdens onze controle over 2023 zijn door ons geen fraudegevallen geconstateerd.

Opstel- en controleproces

- Medio 2023 hebben wij met de ambtelijke organisatie het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2022 geëvalueerd. Tijdens deze bijeenkomst hebben we gezamenlijk een plan van aanpak gemaakt voor het jaarrekeningproces 2023. Naar aanleiding hiervan zijn waar nodig aanscherpingen doorgevoerd in het interne 'draaiboek' voor het opstelproces en de werk- en planningsafspraken voor de jaarrekeningcontrole. Onderdeel hiervan waren workshops met betrekking tot de SiSa en de overlopende posten en frequente afstemming inzake de rechtmatigheidsverantwoording.

Speerpunten

- In het auditplan 2023 zijn de speerpunten opgenomen. Deze speerpunten zijn reeds behandeld en besproken op basis van onze boardletter 2023 (die op 30 november 2023 is besproken met de commissie B&V). Voor een gedetailleerde uitwerking van de genoemde speerpunten verwijzen wij u naar de boardletter.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Bevindingen jaarrekening

In dit hoofdstuk zullen wij kort ingaan op de financiële situatie van de gemeente Sittard-Geleen, en de rechtmatigheidsverantwoording en de belangrijkste financiële posities in de jaarrekening toelichten.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

De financiële positie van de gemeente

De vermogenspositie van uw gemeente is verbeterd

Het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, maakt een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

Het gerealiseerd resultaat over het boekjaar 2023 bedraagt € 15,3 miljoen voordelig. Dit bestaat uit het saldo van tussentijdse reserves dotaties van € 1,5 miljoen en het totaalsaldo van baten en lasten over 2023 van circa € 16,8 miljoen voordelig.
In het overzicht hiernaast hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2023 circa 20,07% van het balanstotaal (ultimo 2022: 18,11% van het balanstotaal) en is toegenomen ten opzichte van 2022.

Eigen vermogen (x € 1.000)	2023	2022	2021	2020
Eigen vermogen per 1 januari	99.618	**71.473**	**62.886**	**57.933**
Tussentijdse resultaatbestemming	1.509	5.106	3.469	1.282
Gerealiseerd resultaat	15.324	23.038	5.119	3.671
Eigen vermogen per 31 december	116.452	**99.618**	**71.473**	**62.886**

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemming. Deze tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de onttrekkingen aan en stortingen in reserves gedurende het boekjaar. Deze mutaties in reserves vinden plaats op basis van door de gemeenteraad genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de eerdere politieke besluitvorming.

Exploitatieresultaat (x € 1.000)	
Totale baten	492.127
Totale lasten	- 476.824
Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	**16.833**
Af: stortingen in reserves	-35.759
Bij: onttrekkingen aan reserves	34.250
Gerealiseerd resultaat	**15.324**

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

De financiële positie van de gemeente

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Als er sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen (totaal van algemene en bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Uw solvabiliteit van 20,1% classificeert voor wat betreft de door de VNG opgestelde normen als minst risicovol.
De lagere begrote solvabiliteit komt voornamelijk voort uit het feit dat voor de komende jaren verwacht wordt dat ingeteerd wordt op het eigen vermogen, vanwege de Uitvoeringsagenda 2024-2026.

Nettoschuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de nettoschuldquote. De nettoschuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de 'druk' van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Uw nettoschuldquote van 67,2% classificeert volgens de VNG-normen als minst risicovol.
De lagere begrote nettoschuldquote komt voornamelijk voort uit het feit dat voor de komende jaren verwacht wordt dat meer kortlopende schulden worden aangetrokken om de gemeentelijke taken te financieren.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te dekken.
De structurele exploitatieruimte van 4,4% in 2023 classificeert volgens de VNG als minst risicovol. Dit is overigens het gevolg van een late aanpassing in de algemene uitkering die vanuit het Rijk komt via de decembercirculaire.

Kengetallen voor gemeente Sittard-Geleen (begroot en werkelijk over de periode 2020-2026)

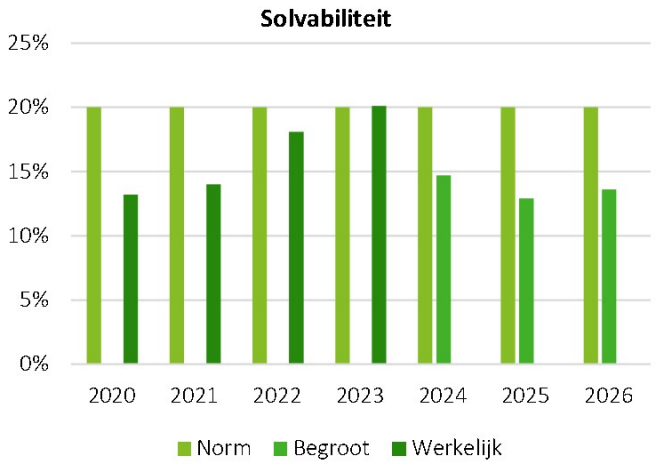

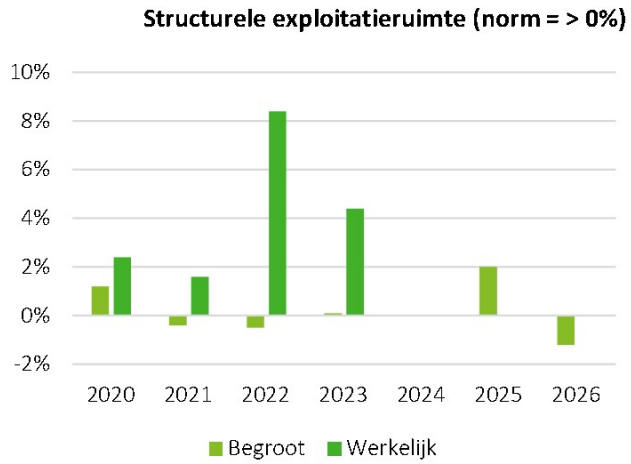

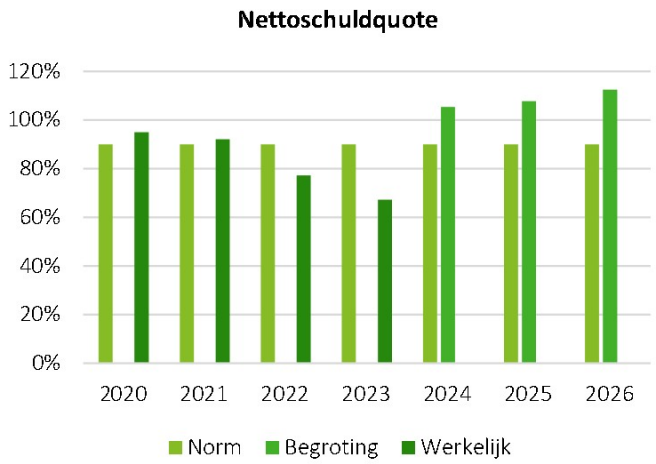

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

De financiële positie van de gemeente

Voorspellende waarde van uw begroting

De jaarrekening 2023 sluit met een positief gerealiseerd resultaat van circa € 15,3 miljoen. De begroting is voor uw gemeente een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de gemeenteraad financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college zijn beleid en doelen kan realiseren.

Uw organisatie is zich bewust van de forse afwijkingen tussen de (bijgestelde) begroting en de realisatie en is op dit moment kritisch aan het kijken naar de P&C-producten en de financiële bijstellingen hiervan.

Het belangrijkste deel van de afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting zien toe op fors hogere baten. Dit is het gevolg van late bijstelling vanuit het Rijk in de Algemene uitkering. Dit is voor de gemeente Sittard-Geleen niet anders dan voor andere gemeenten. Zie hiervoor ook bijlage - D waar een vergelijk wordt gemaakt tussen de gemeente Sittard-Geleen en gemeenten van gelijke omvang.

Kwaliteit en transparantie van de jaarstukken

Tijdens de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat uw jaarstukken 2023 voldoen aan de vereisten van het BBV. Wij hebben bij onze werkzaamheden de jaarstukken integraal doorgenomen en hebben daarbij – naast de verenigbaarheid van jaarverslag en jaarrekening - vanuit het belang en begrip van de gebruikers van de jaarstukken vooral gelet op de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de daarin opgenomen toelichtingen en analyses. Dit laat onverlet dat wij tussen de conceptjaarrekening en de definitieve jaarrekening een aantal correcties hebben laten doorvoeren. Wij vragen de organisatie om het proces van de jaarrekening kritisch te beoordelen om verbeteringen te identificeren.

Saldo baten en lasten | Begroting vs. realisatie
(x € 1 miljoen)

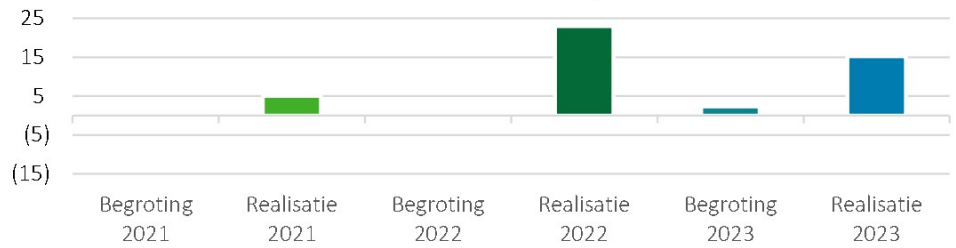

Baten | Begroting vs. realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1 miljoen)

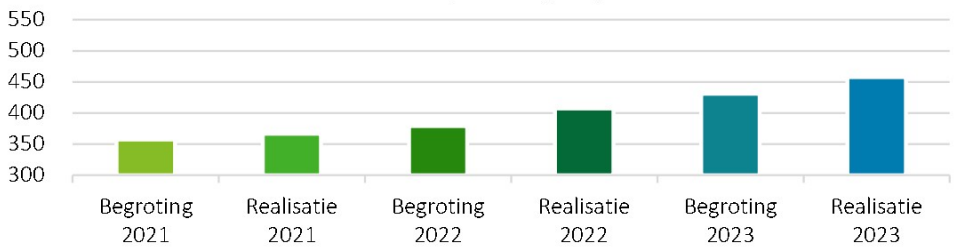

Lasten | Begroting vs. realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1 miljoen)

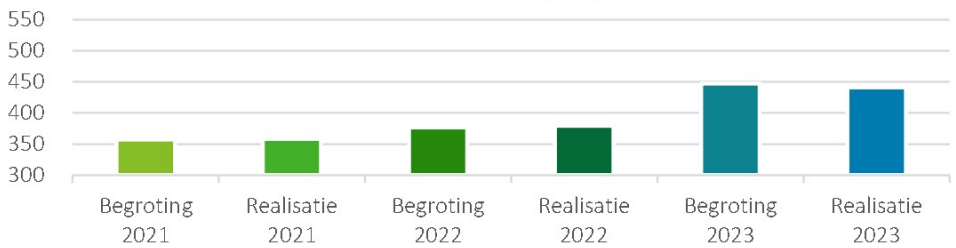

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

De financiële positie van de gemeente

Het weerstandsvermogen is toegenomen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de door de gemeente geschatte risico's. Beide zijn gemuteerd in 2023; de ratio weerstandsvermogen is met 1,02% punt toegenomen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 45,4 miljoen (2022: € 29,8 miljoen). De beschikbare weerstandscapaciteit is toegenomen ten opzichte van vorig jaar doordat de algemene reserve is gestegen. De algemene reserve bestaat uit drie onderdelen, namelijk: een minimale buffer van 2% van het begrote totaalsaldo aan lasten, mutaties op grond van raadsbesluiten en een surplus.

Benodigde weerstandscapaciteit

De inventarisatie van risico's - die in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag is opgenomen - geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een schatting van de kans dat het geïdentificeerde risico zich voordoet, om daarmee de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Daarbij geeft het college een doorlopend inzicht in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en is vermeld welke risico's zijn vervallen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook is een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van de belangrijkste risico's.

Uw gemeente heeft op basis van deze risico-inventarisatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Het berekende bedrag voor specifieke risico's bedraagt € 12,4 miljoen (2022: € 10,82 miljoen). Ten opzichte van 2022 is hiermee sprake van een toename. Overigens is in het bedrag van € 12,4 miljoen een genormeerd risicoprofiel begrepen van 1% van het begrotingstotaal (€ 4 miljoen).

Uw weerstandscapaciteit van € 45,4 miljoen is ruim toereikend in relatie tot de berekende risico's van € 12,4 miljoen en kwalificeert hiermee als ruim voldoende. Wij constateren dat het positieve resultaat van 2023 voortkomt uit incidentele baten. Deze baten zijn ontstaan door de systematiek die het Rijk hanteert voor de algemene dekkingsmiddelen. Dit heeft het college inhoudelijk nader toegelicht in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag.

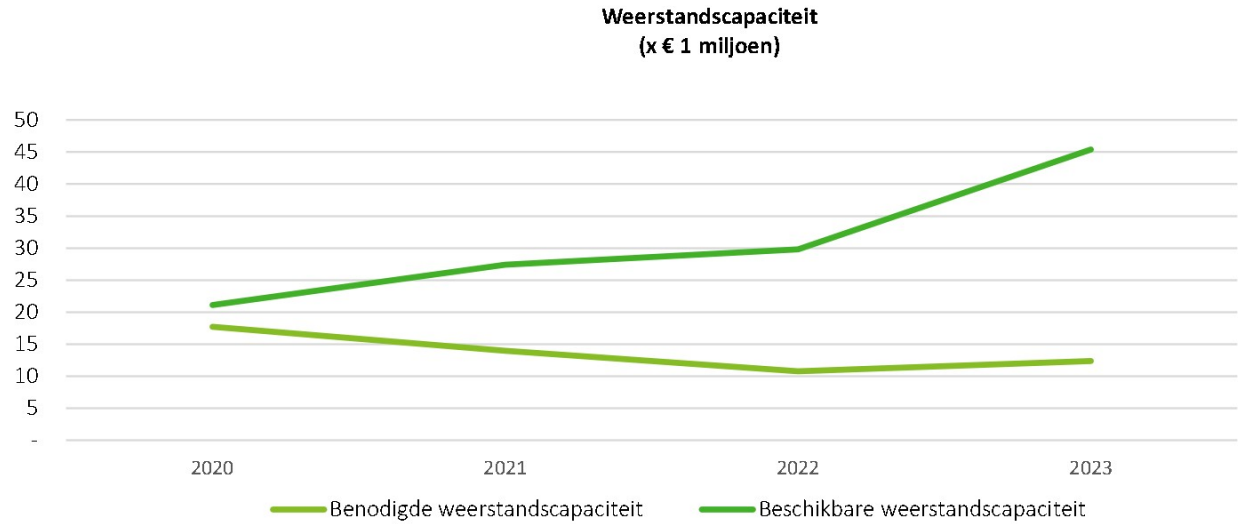

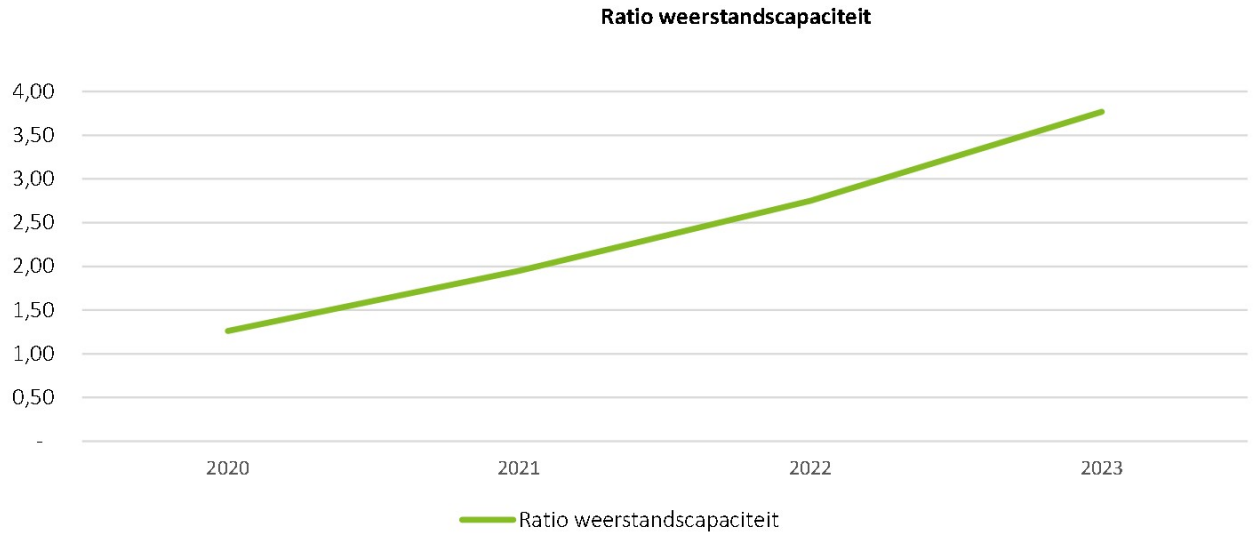

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het boekjaar 2023 is het college verplicht in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen, waarin het zich verantwoordt over de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties (inclusief begrotingsrechtmatigheid).

In onze boardletter naar aanleiding van de interim-controle hebben wij gerapporteerd over de voortgang van de rechtmatigheidsverantwoording en aangegeven dat de gemeente op dat moment nog bezig was met het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording.

Tussen de interim-controle en de start van de jaarrekeningcontrole hebben wij veelvuldig contact gehad over de invulling van de controle van de rechtmatigheidsverantwoording. De gemeente Sittard-Geleen heeft de benodigde werkzaamheden uitgevoerd om een conclusie bij de rechtmatigheidsverantwoording te kunnen geven.

Normenkader

Het college heeft het van toepassing zijnde normenkader in kaart gebracht. Het normenkader en de financiële verordening zijn door de gemeenteraad vastgesteld in zijn vergadering van 5 oktober 2023. Wij hebben vastgesteld dat dit normenkader leidend is geweest voor het college om te komen tot de rechtmatigheidsverantwoording en de toelichtingen in de paragraaf bedrijfsvoering. In de financiële verordening zijn eveneens specifieke richtlijnen opgenomen voor de wijze en diepgang van rapporteren over rechtmatigheid en de wijze waarop het college om dient te gaan met begrotingsafwijkingen.

Verantwoordings- en rapportagegrens

Via het controleprotocol heeft de gemeenteraad de verantwoordings- en rapportagegrens vastgesteld. De gehanteerde verantwoordings- en rapportagegrens bedraagt € 14,1 miljoen respectievelijk € 100.000. De verantwoordingsgrens is door het college gehanteerd bij het opmaken van de rechtmatigheidsverantwoording en de uiteindelijke conclusie daaromtrent. Fouten en onduidelijkheden die de verantwoordingsgrens niet overschrijden, zorgen voor een positieve uiting van het college waaruit blijkt dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De rapporteringsgrens bepaalt de diepgang van de toelichting van het college in de paragraaf bedrijfsvoering.

Uit de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording blijkt een aantal onrechtmatigheden. Deze zijn juist verantwoord in de rechtmatigheidsverantwoording.

Begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten, lasten en balansmutaties, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en de hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting.

De gemeenteraad en het college hebben afspraken gemaakt in welke situatie lastenoverschrijdingen onrechtmatig maar acceptabel zijn (lastenoverschrijdingen zijn en blijven onrechtmatig, maar zijn onder voorwaarden acceptabel, wat betekent dat het college deze niet hoeft toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering).

Wij hebben vastgesteld dat het college specifieke werkzaamheden heeft uitgevoerd ten aanzien van het begrotingscriterium. Hieruit blijkt dat er sprake is van € 7,0 miljoen aan afwijkingen op de baten en € 8,9 miljoen aan afwijkingen op de lasten.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld aan de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen c.q. voorwaarden zijn afkomstig uit de relevante wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader, en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.
Gemeenten stellen via de financiële verordening en/of onderliggende nota's kaders vast die van invloed zijn op de verslaggeving. Het gaat hier om de invulling van de ruimte die het BBV geeft voor eigen gemeentelijke kaders. Denk hierbij aan grenzen voor het activeren van investeringen, afschrijvingstermijnen, omgang met reserves en voorzieningen en dergelijke. Deze vallen onder het getrouwe beeld en vallen per definitie onder de reikwijdte van de reguliere accountantscontrole.

Ook voorwaarden die direct van invloed zijn op de verslaggeving c.q. het getrouwe beeld van de jaarrekening worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij kan worden gedacht aan het niet naleven van voorwaarden met betrekking tot recht, hoogte, duur, termijnen, normbedragen, doelgroep en grondslag bij bijvoorbeeld bijstandsverlening, maatschappelijke ondersteuning, inkomensoverdrachten en het opleggen van belastingen, wat tot gevolg heeft dat de bijhorende lasten of opbrengsten onjuist of onvolledig zijn. Het niet naleven van deze voorwaarden heeft direct invloed op het getrouwe beeld van deze posten in de jaarrekening. Díe onderwerpen die niet onder het getrouwheidsoordeel van de accountant vallen, hebben wij onderstaand nader toegelicht inclusief de wijze waarop het college deze in haar werkzaamheden heeft betrokken.

Aanbestedingen

Uw gemeente voert in het kader van de controle op de naleving van de aanbestedingsregels jaarlijks een uitgebreide 'spendanalyse' uit. Hieruit blijkt een onrechtmatigheid ten aanzien van de aanbestedingen van € 25.000.
Dit is opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Een uitgebreidere toelichting op de onrechtmatigheden en de vervolgacties om deze op te lossen/te voorkomen is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Rechtmatigheidsverantwoording

Overige onrechtmatigheden

Daarnaast is er sprake van een onrechtmatigheid die voortkomt uit ongecorrigeerde fouten uit de jaarrekening 2022 die ook effect hebben op de jaarrekening 2023. Dit leidt tot een onrechtmatigheid van € 501.000. Het betreft in 2022 opgenomen verplichtingen die ten onrechte waren opgenomen. De tegenboeking van de overlopende post in 2023 leidt ertoe dat de kosten in 2023 te laag zijn verantwoord.

Ook is er een bevinding uit de accountantscontrole 2023 niet gecorrigeerd. Dit leidt tot een onrechtmatigheid van € 166.000, omdat niet voldaan is aan het BBV. Het betreft een nog op te nemen vordering inzake een nog te ontvangen subsidie, die tevens als bijdrage van derden in mindering had moeten worden gebracht op de materiële vaste activa.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

De rechtmatigheidseis betreft ook de toetsing op juistheid en volledigheid van de gegevens die door de belanghebbenden zijn verstrekt om aan te tonen dat is voldaan aan voorwaarden. Dit dient ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving (M&O-criterium). Om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden te voorkomen, zijn beheersingsmaatregelen nodig die functioneren. Het gaat er bij het M&O-criterium om dat er binnen de organisatie effectieve maatregelen zijn getroffen om misbruik te voorkomen dan wel op te sporen, en dat de vigerende wet- en regelgeving duidelijk is, aangepast is aan actuele omstandigheden en te handhaven is.

De gemeente dient een uitspraak te doen in hoeverre het M&O-beleid ook feitelijk wordt nageleefd en of de getroffen maatregelen werken. De basis daarvoor ligt in belangrijke mate bij de uitkomsten van de intern al uitgevoerde controles en evaluaties.

In onze boardletter hebben wij u geadviseerd om een centraal M&O-beleid voor de gemeente op te stellen, zodat enerzijds de vigerende wet- en regelgeving voor de organisatie duidelijk is en anderzijds de organisatie een uitgangspunt heeft om te handelen bij het constateren van overtredingen. De gemeente Sittard-Geleen heeft bij het afronden van onze controle nog geen M&O-beleid opgesteld en vastgesteld. Het risico is dat de organisatie hierdoor niet altijd op de hoogte is van hoe zij dient te handelen bij overtredingen in het kader van M&O.

De gemeente Sittard-Geleen heeft in 2023 in het kader van misbruik nieuwe boetevorderingen opgelegd ten bedrage van € 534.000 op grond van de Participatiewet.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Vastgoed, financiële vaste activa, grondexploitaties en voorzieningen

Vastgoed

Eind 2023 bedraagt de boekwaarde van de materiële vaste activa van de gemeente Sittard-Geleen € 386,2 miljoen (2022: € 370,7 miljoen). De materiële vaste activa zijn conform het BBV opgesplitst in: investeringen met een economisch nut, investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden opgelegd, en investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut. De grootste componenten binnen de materiële vaste activa betreffen de gebouwen (€ 125,7 miljoen) en de grond-, weg- en waterbouwkundige werken (€ 233,0 miljoen). Het algemeen gemeentelijk beleid houdt in dat de verkoop van overtollig gemeentelijk vastgoed wordt voortgezet. Dit vastgoed is opgenomen onder de voorraden voor een bedrag van € 18,7 miljoen. Door de wijziging in bestemming van maatschappelijk gebruik naar verkoop is er een indicatie voor een mogelijke bijzondere afwaardering van de boekwaarde van de panden. Gedurende onze controle hebben wij geen bevindingen geconstateerd ten aanzien van een duurzame waardevermindering van het vastgoed, omdat de betreffende panden nagenoeg geen boekwaarde meer hebben.

Waardering financiële vaste activa

Mijn Streekwarmte B.V. is een verbonden partij waarvan de gemeente op dit moment nog volledig eigenaar is. Het doel van de vennootschap is het - door middel van joint ventures - promoten van groene energie in de gemeente Sittard-Geleen, via de dochters het Groene Net B.V. en Het Groene Net Ontwikkel B.V.
Het aandelenkapitaal in Mijn Streekwarmte B.V. is opgenomen onder de financiële vaste activa voor een waarde van € 2,5 miljoen. Conform het BBV worden activa gewaardeerd tegen historische kostprijs of lagere marktwaarde. Conform de jaarrekening van Mijn Streekwarmte B.V. is de waardering van het aandelenkapitaal gelijk aan het eigen vermogen van Mijn Streekwarmte B.V. (maatschappelijke waarde), zoals opgenomen in de gemeentelijke jaarrekening.

De gemeente heeft dit op de juiste wijze verwerkt in de jaarrekening. De waardering van Mijn Streekwarmte B.V. vindt plaats volgens de boekjaar t-1 systematiek, vanwege de late beschikbaarheid van de gegevens vanuit Mijn Streekwarmte B.V. De huidige waardering in de jaarrekening is bepaald op basis van de definitieve jaarrekening 2022 van Mijn Streekwarmte B.V.

Daarnaast heeft de gemeente Sittard-Geleen in de jaarrekening 2023 een nominale vordering verantwoord van € 1,7 miljoen (2022: € 1,9 miljoen) voor in het verleden gemaakte kosten die nog afgerekend dienen te worden met diverse partijen, zoals bijvoorbeeld de gemeenten Stein en Beek. Voor de totale vordering per 31 december 2023 heeft de gemeente een voorziening gevormd van € 1,5 miljoen. Derhalve is er een nettovordering van € 0,2 miljoen opgenomen in de jaarrekening. De voorziening op de vordering is bepaald in overeenstemming met de eigen richtlijnen voor risico-inschattingen. Wij achten deze uitgangspunten voor het vormen van de voorziening plausibel. Wij zullen de ontwikkelingen blijven volgen tijdens de controle van het komende boekjaar.

Grondexploitaties

De grondexploitaties zijn door u opnieuw doorgerekend (geactualiseerd) met het oog op de jaarrekening 2023. In 2023 heeft de gemeente de nieuwe grondexploitatie Agnetenpark geopend. Deze grondexploitatie sluit met een resultaat van € 172.000 positief.

Over het algemeen zien wij dat de grondexploitaties van de gemeente Sittard-Geleen binnen afzienbare tijd aflopen, zodat de ramingen in de grondexploitaties beter zijn in te schatten en het bijbehorende risicoprofiel steeds verder afneemt. De balanswaarde van de grondexploitaties bedraagt circa € 2,2 miljoen (2022: € 4,4 miljoen), inclusief de voorziening van € 2,7 miljoen (2022: € 3,4 miljoen). De nog verwachte positieve resultaten over alle grondexploitaties zijn ingeschat op € 2,3 miljoen positief.

Daarbij heeft de gemeente Sittard-Geleen de tussentijds genomen winsten gereserveerd in een bestemmingsreserve, die voorzichtigheidshalve pas vrijvalt bij het afwikkelen van de betreffende grondexploitatie. Het totaal van deze reserve bedraagt ultimo 2023 € 958.000. Daarnaast heeft de gemeente Sittard-Geleen in de paragraaf grondbeleid een analyse opgenomen van de eventuele risico's in de grondexploitaties (zie hiervoor paragraaf 3.7 in de jaarstukken).

De nog te maken kosten bedragen € 7,4 miljoen en de nog te realiseren opbrengsten komen uit op € 4,9 miljoen. De nog te maken kosten en opbrengsten hangen hierbij grotendeels met elkaar samen. Gegeven de bestemmingsreserve, onze controlewerkzaamheden en de resterende bedragen in de grondexploitaties zien wij hierin geen verhoogde risico's. Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de waardering van de grondexploitaties ultimo 2023.

Voorzieningen

De gemeente Sittard-Geleen heeft voorzieningen gevormd voor de mogelijke verliezen, risico's of verplichtingen, ter egalisering van kosten en voor beklemde middelen van derden. Het saldo van de voorzieningen is mede gebaseerd op schattingen. Vanwege de subjectiviteit die hier inherent aan is, hebben wij tijdens de jaarrekeningcontrole aandacht besteed aan de onderbouwing en de plausibiliteit van de uitgangspunten en veronderstellingen die ten grondslag liggen aan de berekeningen van de voorzieningen.

De voorzieningen die zijn gevormd voor verplichtingen, verliezen en risico's bedragen € 4,0 miljoen. Deze voorzieningen bestaan onder andere uit de voorziening voor de (toekomstige) pensioenen van wethouders ad € 2,5 miljoen, die wordt bepaald door een externe expert en getoetst door de gemeente Sittard-Geleen.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Voorzieningen

De voorziening verlofsparen, die voortvloeit uit cao-verplichtingen, bedraagt € 1,3 miljoen.

De voorziening ter egalisering van kosten bestaat uit de voorziening voor groot onderhoud schoolgebouw, de voorziening groot onderhoud de Domijnen, voorziening groot onderhoud parkeerautomaten en de voorziening groot onderhoud voor de parkeergarages.
Het schattingselement betreft het moment van uitvoeren van het onderhoud en de geraamde te maken kosten. Organisatorisch gezien blijft het inschatten en tijdig verwerken van de verschillen tussen het ingeschatte en het werkelijk uitgevoerde onderhoud een complex proces. Wij onderschrijven het belang van een recent onderhoudsplan als onderbouwing van de onderhoudsvoorziening, evenals het optimaliseren van het proces van het administratief bijwerken van deze voorziening. Wij hebben vastgesteld dat aan de voorziening een actueel onderhoudsplan ten grondslag ligt, dat de basis vormt voor de in het kader van het groot onderhoud in de jaarrekening 2023 opgenomen voorziening.

Tot slot zijn er de voorzieningen middelen van derden, waarvan de bestemming gebonden is en waarvan de voorzieningen riolering en afval de grootste zijn, met een omvang van respectievelijk € 0,4 miljoen en € 3,0 miljoen. Deze voorzieningen worden gevormd om de wettelijke taken ten aanzien van riolering en afval uit te voeren en mogen niet voor andere doeleinden gebruikt worden.

Na onze controle resteren er geen ongecorrigeerde verschillen in de voorzieningen ultimo 2023.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Sociaal domein

Oplopende kosten

Binnen het zorgdomein (Wmo en Jeugd) is een landelijke ontwikkeling zichtbaar waarbij de lasten de afgelopen jaren fors zijn toegenomen. Waar dit in eerste instantie hoofdzakelijk kwam door een toenemende zorgvraag, zien wij in 2023 dat er met name sprake is van een toenemende zorgzwaarte met betrekking tot de jeugdzorg. Dit betekent dat cliënten vaak een zwaardere en daarmee duurdere vorm van zorg behoeven.

Daarbij zien wij dat zorgaanbieders op dit moment te maken hebben met sterk oplopende kosten als gevolg van loonstijgingen en oplopende huisvestingslasten. Dit leidt ertoe dat de financiële positie van zorginstellingen in toenemende mate onder druk komt te staan, wat naar verwachting een prijsopdrijvend effect heeft op de kosten van het sociaal domein van de gemeente.

In dit licht zien wij landelijk reeds 'systeem'-jeugdzorgaanbieders die niet meer aan de financiële verplichtingen kunnen voldoen, waardoor aan gemeenten op basis van het convenant 'Bevorderen continuïteit jeugdhulp' een (verplichte) bijdrage aan deze instellingen wordt opgelegd.

Personele schaarste sociaal domein

Binnen de zorgsector zien wij een toenemende personele schaarste. Deze ontwikkeling is niet alleen cruciaal voor de zorgaanbieders zelf, maar vormt ook een potentiële bedreiging voor de continuïteit en kwaliteit van de geboden zorg binnen het sociaal domein. De demografische trends tonen een vergrijzende bevolking, waardoor met name de behoefte aan zorg in het kader van de Wmo zal toenemen. Tegelijkertijd is er in dat geval een afname van het aantal zorgprofessionals. Deze discrepantie tussen vraag en aanbod in de zorgsector zorgt voor een toenemende druk op de zorg.

Dit leidt ertoe dat in toenemende mate niet de zorgvraag bepalend is voor de omvang van de zorguitgaven, maar ook het aanbod. Dit is een breed maatschappelijk probleem, waardoor het voor gemeenten slechts beperkt mogelijk is hierin keuzes te maken.

Jeugdzorg

De lasten Jeugd maatwerkvoorzieningen in de jaarrekening 2023 van de gemeente Sittard-Geleen bedragen circa € 36,9 miljoen (2022: € 32,8 miljoen). Met inachtneming van de financiële verantwoording van de gemeente Maastricht bedragen de lasten Jeugd 2023 voor de gemeente Sittard-Geleen € 33,9 miljoen (hieronder uitgesplitst).

De grootste financiële stromen voor de lasten Jeugd betreffen de ambulante jeugdzorg (€ 30,3 miljoen, 2022: € 27,7 miljoen), LTA (€ 0,6 miljoen, 2022: € 0,4 miljoen), crisishulp (€ 0,6 miljoen, 2022: € 0,7 miljoen), het gedwongen kader (€ 2,0 miljoen, 2022: € 1,7 miljoen) en de bijdrage in de uitvoeringskosten (€ 0,4 miljoen, 2022: € 0,3 miljoen). De overige € 1,9 miljoen betreft kosten die de gemeente Sittard-Geleen zelf maakt voor het uitvoeren van de regeling Jeugd.

De financiële backoffice van de overige lasten Jeugd loopt via de gemeente Maastricht (de centrumregeling).

Zoals hiervoor beschreven, heeft de stijging van de kosten te maken met diverse problemen die op dit moment spelen binnen het sociaal domein. Ook de gemeente Sittard-Geleen gaat gebukt onder de stijgende lasten. Dit leidt ertoe dat de gemeente verhoudingsgewijs meer budget dient te besteden om aan haar zorgtaken te kunnen voldoen.

Op basis van onze werkzaamheden ten aanzien van de jeugdkosten hebben wij geen bevindingen geconstateerd boven onze rapporteringsgrens.

Wmo

De kosten voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in de jaarrekening 2023 van de gemeente Sittard-Geleen bedragen circa € 40,1 miljoen (2022: € 31,3 miljoen).

De grootste financiële stromen voor de lasten Wmo betreffen de persoonlijke begeleiding (€ 15,9 miljoen, 2022: € 11,8 miljoen), hulp bij huishouden etc. (€ 13,9 miljoen, 2022: € 12,2 miljoen), vervoersvoorziening (€ 2,4 miljoen, 2022: € 2,3 miljoen), PGB (€ 2,5 miljoen, 2022: € 2,4 miljoen) en beschermd wonen (€ 5,3 miljoen, 2022: € 2,6 miljoen).

Ook bij de Wmo zien wij een stijgende lijn ten aanzien van de gehanteerde tarieven voor zorgverlening. Dit komt boven op de stijgende zorgvraag die voortkomt uit de vergrijzing van de bevolking. Dit leidt ertoe dat ook voor de Wmo-zorg verhoudingsgewijs meer budget noodzakelijk is voor de uitvoering van de zorgtaken.

Op basis van onze werkzaamheden ten aanzien van de Wmo-kosten hebben wij geen bevindingen geconstateerd boven onze rapporteringsgrens.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

SiSa, overlopende posten en WNT

Overlopende posten in relatie tot SiSa

Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2023. Hierbij controleren en evalueren wij de getrouwheid en de rechtmatigheid van de in de SiSa-bijlage verantwoorde gegevens (indicatoren).

Wij constateren dat de Rijksoverheid eind 2023 en begin 2024 wederom veel nieuwe SiSa-regelingen in het leven heeft geroepen. Bij uw gemeente heeft dit geleid tot in totaal 35 SiSa-regelingen.
Om het opstel- en controleproces hieromtrent efficiëntere te laten verlopen, hebben wij in januari en februari 2024 een workshop gegeven inzake de verantwoording van de SiSa en de bijbehorende overlopende posten.

Niet-bestede gelden of voorgefinancierde bestedingen in het kader van specifieke uitkeringen dienen op de balans onder de overlopende posten verantwoord te worden. Deze balanspost heeft een een-op-een relatie met de ontvangen specifieke uitkeringen en de SiSa-bijlage.
Ondanks de goede samenwerking en de uitgebreide voorbereidende werkzaamheden hebben wij bevindingen geconstateerd ten aanzien van de met de SiSa-regelingen samenhangende overlopende posten. Deze bevindingen betreffen zowel bevindingen met resultaatimpact als herrubriceringen. Dit komt enerzijds voort uit het grote aantal regelingen alsmede de complexiteit van deze regelingen. Anderzijds komt dit voort uit het feit dat in de conceptjaarrekening de mutaties vanuit de financiële administratie in hun geheel worden overgenomen, zonder dat deze nogmaals worden beoordeeld.
Van zowel de gemeente als van ons heeft dit extra tijd en werkzaamheden gevergd. Wij vragen u voor komend jaar dan ook om voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole een toets uit te voeren op deze overlopende posten, om te voorkomen dat wij deze tekortkomingen gedurende de controle constateren.

Wij adviseren u om vanuit de specifieke uitkeringen en de SiSa-bijlage zichtbaar de koppeling te leggen met het restant op de balans, zodat de verantwoording correct is weergegeven in de jaarrekening en deze aansluit.

Overige overlopende posten

Het restant van de overlopende posten betreft de reguliere overlopende activa en passiva, zijnde de vooruitontvangen bedragen en nog te betalen bedragen. Hier liggen veelal brondocumenten, zoals facturen of overeenkomsten, aan ten grondslag.
Ten opzichte van vorig jaar constateren wij hier een verbetering in de kwaliteit van de onderbouwingen, waardoor er ook een afname in de geconstateerde bevindingen is waar te nemen.
De totale omvang van de overlopende activa bedraagt € 17,97 miljoen en voor de overlopende passiva bedraagt deze € 49,32 miljoen. Er is sprake van één ongecorrigeerd verschil na afronding van onze controle van € 166.000.

WNT

Tijdens de jaarrekeningcontrole hebben wij de naleving van de voorschriften met betrekking tot de Wet normering topinkomens (verder: de WNT) beoordeeld. De maximale bezoldiging voor topfunctionarissen van een gemeente bedraagt over boekjaar 2023 € 223.000. Voor de gemeente Sittard-Geleen geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. Op grond hiervan concluderen wij dat de bezoldigingen van de gemeentesecretaris en de griffier voldoen aan de WNT.

In 2023 zijn er geen ontslagvergoedingen aan topfunctionarissen uitgekeerd die een weerslag hebben op de WNT-verantwoording. De bezoldigingen van de topfunctionarissen zijn op een toereikende wijze in de jaarrekening toegelicht. Daarnaast dienen gemeenten de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – mits aan bepaalde voorwaarden is voldaan - ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

In 2023 hebben wij geen overschrijdingen van de grensbedragen voor topfunctionarissen en overige medewerkers geconstateerd.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Fraude, integriteit en naleving wet- en regelgeving

De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Bij onze controle vragen wij u jaarlijks inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten door fraude of het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad. Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

In onze managementletter hebben wij uitgebreid gerapporteerd over fraude en integriteit, en de stappen die uw gemeente hierin heeft gezet.

Specifieke werkzaamheden frauderisico

Op basis van onze jaarlijkse frauderisicoanalyse onderkennen wij sinds dit jaar een additioneel algemeen gemeentebreed frauderisico in de controle dat van toepassing is op al onze gemeentelijke cliënten, dus ook op de gemeente Sittard-Geleen. Dit is gebaseerd op recente praktijkvoorbeelden in de sector. Tijdens onze beoordeling van frauderisico's hebben wij een potentieel risico geïdentificeerd met betrekking tot de goedkeuring van geleverde prestaties die niet daadwerkelijk hebben plaatsgevonden of die betrekking hebben op goederen of diensten die zijn geleverd voor persoonlijk gebruik. Dit kan resulteren in het onterecht betaalbaar stellen van facturen. Hoewel wij *geen* kwantitatief materieel frauderisico waarnemen (het risico dat er door fraude sprake is van een afwijking in de jaarrekening voor een bedrag groter dan € 4,7 miljoen), herkennen wij *wel* een kwalitatief materieel frauderisico (politiek-bestuurlijk relevant voor de oordeelsvorming van de gemeenteraad) in situaties waarin het om transacties van grote omvang gaat. Wij hebben aanvullende steekproefcontroles uitgevoerd op transacties die de drempelwaarde van € 150.000 euro overschrijden. Bij deze controle zijn geen onregelmatigheden aan het licht gekomen.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne-beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat er sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Ten tijde van de interim-controle hebben wij in onze boardletter gerapporteerd over het ontbreken van een beleid tegen misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O-beleid).
Gezien de urgentie hiervan hebben wij in het najaar van 2023 een workshop gefaciliteerd, waar ook de gemeente Sittard-Geleen aanwezig was. Hier is nogmaals het belang van een gedegen beleid en de invulling hiervan aangegeven.

Gedurende onze jaarrekeningcontrole in april en mei 2024 hebben wij geconstateerd dat er nog geen sprake is van een geformaliseerd M&O-beleid.

In het kader van het M&O-beleid adviseert de commissie BBV in de Kadernota Rechtmatigheid 2023 een overkoepelend beleidsstuk M&O te maken. Dit document bevat naast de filosofie, algemene uitgangspunten en risicoanalyse ook maatregelen ter voorkoming en afdoening.
Het is aan de gemeente om effectieve maatregelen te nemen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Daarom is het van wezenlijk belang om een beleid hieromtrent te formuleren en te formaliseren, zodat u tevens invulling kunt geven aan de verantwoording inzake misbruik en oneigenlijk gebruik, een van de drie criteria van de rechtmatigheidsverantwoording.

Gedurende onze controle hebben wij geen indicaties verkregen van fraude of casussen omtrent integriteit.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Interne beheersing

In dit hoofdstuk lichten wij nogmaals kort onze bevindingen inzake de interne beheersing toe, zoals wij ook hebben gedaan in de boardletter.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing vanuit de controle van het boekjaar 2023

Boardletter 2023, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2023 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle op de getrouwheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Voor de bevindingen van de interim-controle verwijzen wij naar onze boardletter 2023 d.d. 30 november 2023.

In de boardletter hebben wij een aantal aandachtspunten voor het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2023 benoemd. Als onderdeel van onze werkzaamheden voor de jaarrekening zijn wij nagegaan of deze aandachtspunten voldoende zijn opgevolgd. Voor zover de opvolging en/of onze controle ervan hiertoe aanleiding geven, hebben wij onze bevindingen in dit accountantsverslag bij het betreffende onderwerp verwerkt.

Memoriaalboekingen

Memoriaalboekingen zijn (correctie)boekingen die niet via de reguliere boekingsgang plaatsvinden. Deze boekingen zijn hierdoor in opzet meer risicovol en daarom besteden wij bij onze controle extra aandacht aan deze boekingen.

Om de controle zo efficiënt en effectief mogelijk uit te voeren, en toe te spitsen op het specifieke risico en karakter van memoriaalboekingen, hebben wij gebruikgemaakt van een data-analysetool. Hieruit zijn geen onjuistheden, onrechtmatigheden of andere bijzonderheden gebleken.

Evaluatie opstel- en controleproces

Medio 2023 hebben wij met de ambtelijke organisatie het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2022 geëvalueerd. Tijdens deze bijeenkomst hebben we gezamenlijk plan van aanpak gemaakt voor het jaarrekeningproces 2023. Naar aanleiding hiervan zijn waar nodig aanscherpingen doorgevoerd in het interne 'draaiboek' voor het opstelproces en de werk- en planningsafspraken voor de jaarrekeningcontrole.
Onderdeel hiervan waren workshops met betrekking tot de SiSa en de overlopende posten, en frequente afstemming inzake de rechtmatigheidsverantwoording.

Zoals eerder in dit verslag toegelicht, hebben wij ten aanzien van de controle van de SiSa-bijlage zelf een verbeterslag geconstateerd ten opzichte van vorig jaar. Ondanks een nog verdere toename van het aantal regelingen is het controleproces soepel verlopen en merken wij dat de kwaliteit van de dossiervorming vanuit de ambtelijke organisatie toeneemt. Wel merken wij op dat dit proces een blijvend aandachtspunt vormt voor de organisatie. De laatste jaren zien wij dat niet alleen het aantal regelingen toeneemt, maar dat ook de complexiteit groter wordt. Het is onze aanbeveling om dit proces blijvend te evalueren en ook te zorgen voor voldoende capaciteit om de interne controle te kunnen blijven waarborgen.

Wij hebben ook geconstateerd dat de uit de specifieke uitkeringen voortvloeiende overlopende posten veelal niet juist in de balans verwerkt werden. Een oorzaak hiervan is de boekingssystematiek van deze specifieke uitkeringen, die ervoor zorgt dat projecten gesaldeerd weergegeven worden. Wij vragen u voor komend jaar dan ook om voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole een toets uit te voeren op deze overlopende posten, om te voorkomen dat wij deze tekortkomingen gedurende de controle constateren.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving, inclusief cybersecurity

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en/of de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen hebben betrekking op de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen.

Cyber is een onlosmakelijk onderdeel geworden van onze samenleving. Dagelijks werken we met digitale oplossingen, zowel privé als zakelijk. Door het gebruik van internet, interne netwerken en bedrijfsapplicaties hebben alle organisaties, ongeacht hun omvang, te maken met aan cyber gerelateerde risico's, zoals cybercrime. Als cyberrisico's zich voordoen, kunnen deze een (significante) impact hebben op de financiële systemen, op de interne-beheersingsmaatregelen, en op de jaarrekeningcontrole. Daarnaast kunnen deze leiden tot reputatie- en imagoschade.

Aangezien iedere organisatie waardevolle informatie heeft te verliezen of ernstige schade kan lijden als de IT-infrastructuur (tijdelijk) niet meer beschikbaar is, benadrukken wij het belang van een cyberrisicoanalyse als vast onderdeel van het interne-controlesysteem, dat erop is gericht bedrijfsrisico's te onderkennen, het belang en de waarschijnlijkheid daarvan in te schatten, en de interne beheersing daarop toe te spitsen.

Tijdens gesprekken heeft het management aangegeven zich bewust te zijn van cyberrisico's en zijn er voorbeelden gegeven van de manier waarop men deze beheerst, zoals het periodiek laten uitvoeren van zogenaamde 'penetratietesten' (een toets van een of meer computersystemen op kwetsbaarheden, waarbij deze kwetsbaarheden ook werkelijk gebruikt worden om in deze systemen in te breken).

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Bijlagen

In de bijlagen zijn de wettelijk verplichte toelichtingen opgenomen.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

Aard van de fouten	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	€ 501.000
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	€ 166.000
Totaal getrouwheidsfouten	€ 667.000

- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

A2 - Onzekerheden in de controle

Aard van de onzekerheden	Getrouwheid
Totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	€ 0

- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere onzekerheden.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

A3 – Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren, om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening.

De tabel hierna bevat een weergave van de onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereisten	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
Vanuit de twee SiSa-regelingen is de gemeente Sittard-Geleen penvoerder. Hierdoor dient de gemeente de ontvangen middelen van de ministeries door te beschikken aan de andere deelnemende gemeenten. De gemeente heeft de doorbeschikking niet apart toegelicht in de jaarrekening.	BBV	Kwalitatief
Onder de overlopende activa zijn nog te ontvangen subsidies opgenomen onder de overige overlopende activa. Deze hadden gepresenteerd dienen te worden onder de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.	BBV	Kwalitatief
Onder de overlopende passiva zijn vooruitontvangen subsidies opgenomen onder de overige overlopende passiva. Deze hadden gepresenteerd dienen te worden onder de van het Rijk ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.	BBV	Kwalitatief

- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere onzekerheden.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening 2023 en onze conclusies ten aanzien van de rechtmatigheid van de SiSa-bijlage 2023.

- Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring): goedkeurend.
- Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening: goedkeurend.

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
A14B	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2022 (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	€ 0	
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	n.v.t.	€ 0	
A20B	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	€ 0	
A21	Specifieke uitkering ter voorkoming van georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit 2023	n.v.t.	€ 0	
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	n.v.t.	€ 0	
C31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen	n.v.t.	€ 0	
C47	Volkshuisvestingsfonds	n.v.t.	€ 0	
C55	Aanpak energiearmoede	n.v.t.	€ 0	
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	n.v.t.	€ 0	
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	n.v.t.	€ 0	
C94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	n.v.t.	€ 0	
C97	Regeling huisvestinggrote gezinnen vergunninghouders 2023	n.v.t.	€ 0	
C105	Specifieke uitkering startbouwimpuls	n.v.t.	€ 0	
C209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	n.v.t.	€ 0	
Subtotaal			**€ 0**	

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
Subtotaal - zie vorige pagina			**€ 0**	
C210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	n.v.t.	€ 0	
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	n.v.t.	€ 0	
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	n.v.t.	€ 0	
D21	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur	n.v.t.	€ 0	
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	n.v.t.	€ 0	
E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	n.v.t.	€ 0	
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	n.v.t.	€ 0	
F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden	n.v.t.	€ 0	
F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	n.v.t.	€ 0	
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB) gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB) _gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
Subtotaal			**€ 0**	

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
-Subtotaal – zie vorige pagina			**€ 0**	
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G4	Tozo 2 gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G4	Tozo 3 gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G4	Tozo 4 gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G4	Tozo 5 gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
G13	Besteding/baten onderwijsroute _ gemeentedeel 2023	n.v.t.	€ 0	
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	n.v.t.	€ 0	
H8	Regeling Sportakkoord 2020–2022	n.v.t.	€ 0	
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	n.v.t.	€ 0	
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	n.v.t.	€ 0	
H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	n.v.t.	€ 0	
H35	Specifieke uitkering SPUK IZA-doelen 2023-2026	n.v.t.	€ 0	
Subtotaal			**€ 0**	

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de "Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten" (ViO) en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Sittard-Geleen in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op senior niveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde 'onafhankelijkheidsevaluatie'), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een gemeenteraad, raadscommissie of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en de werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij de gemeente Sittard-Geleen te rouleren.

Persoonlijke, zakelijke en financiële relaties met de gemeente Sittard-Geleen

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente, die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

D – Financiële positie

Resultaat| Sittard-Geleen (in duizenden)

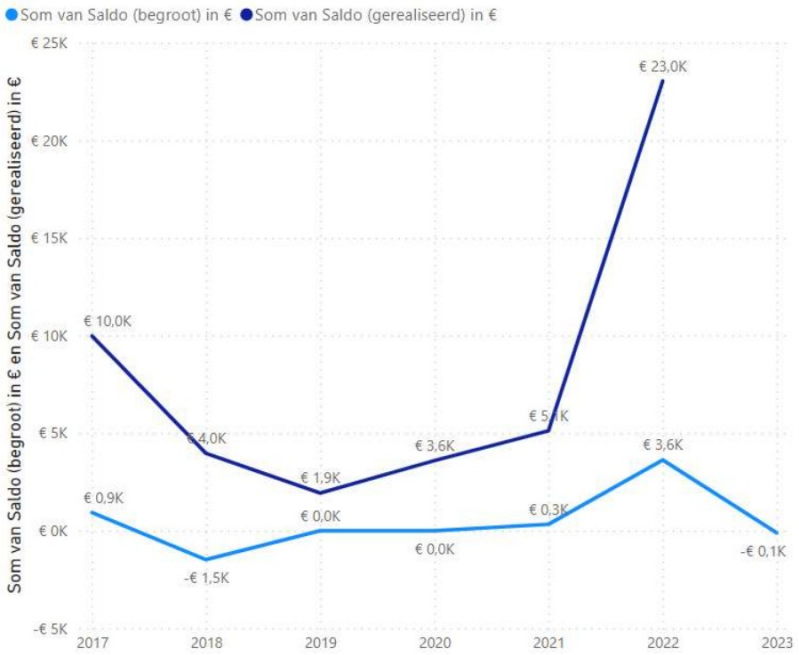

Totaal resultaat Nederlandse gemeenten

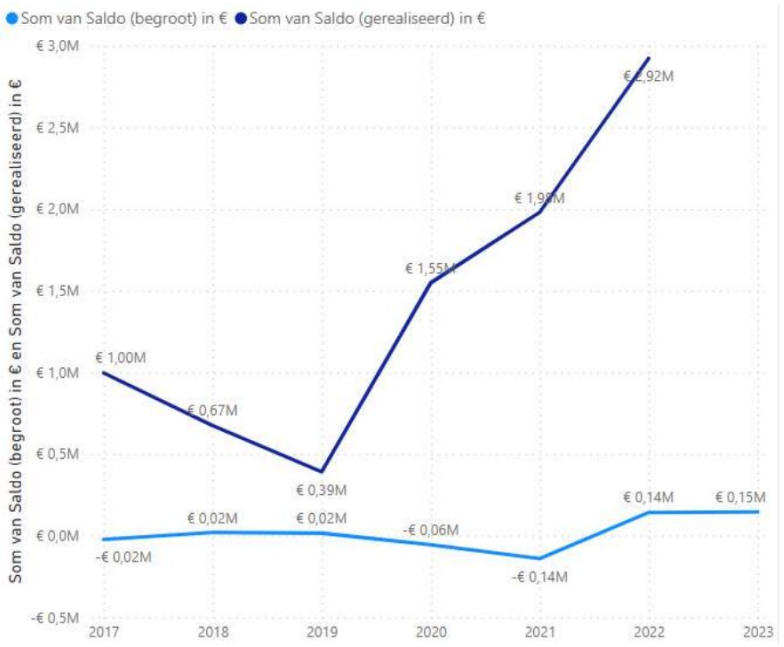

Gemiddeld resultaat gemeenten 75.000-100.000 inwoners (in duizenden)

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

D – Financiële positie

Saldo van baten en lasten | Sittard-Geleen (in duizenden)

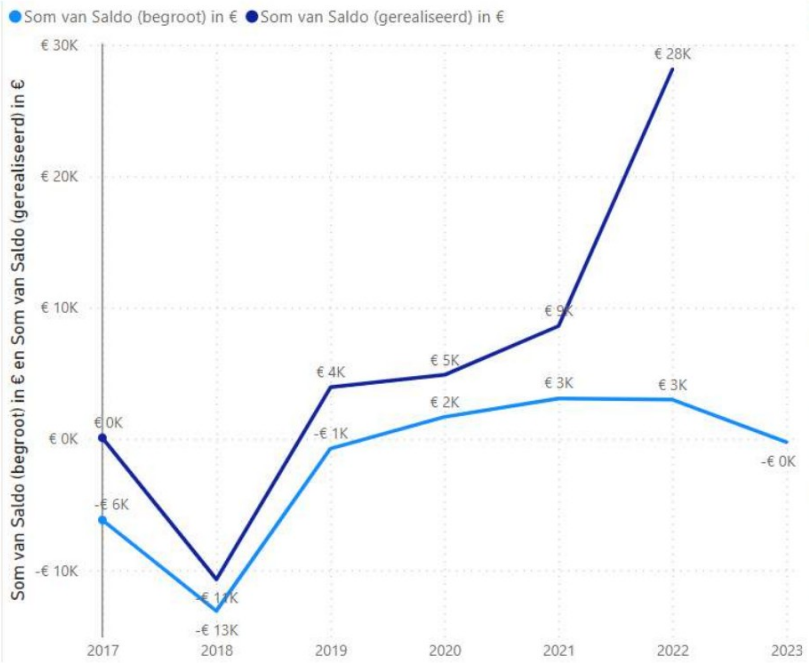

Totaal resultaat Nederlandse gemeenten

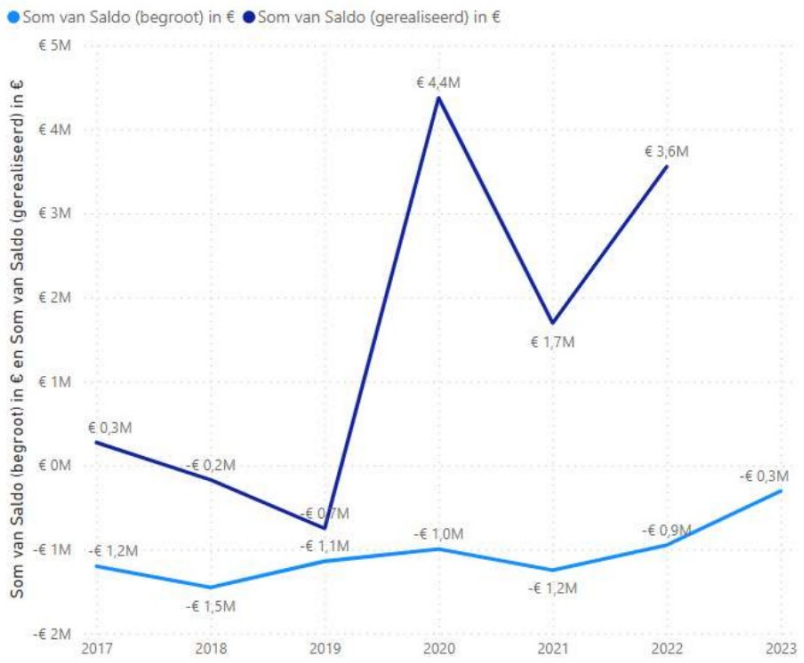

Gemiddeld resultaat gemeenten 75.000-100.000 inwoners (in duizenden)

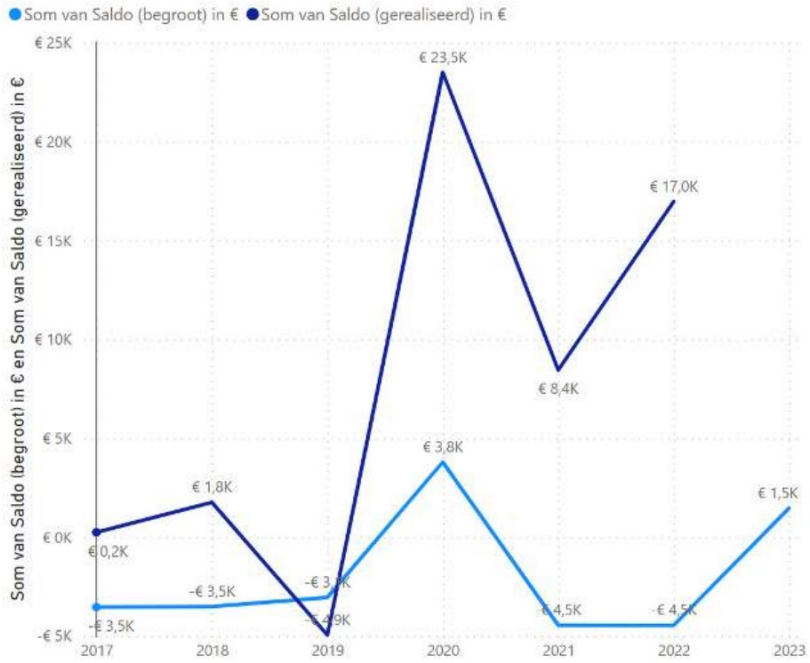

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

D – Financiële positie

Baten Sittard-Geleen | Excl. Mutatie reserves (in duizenden)

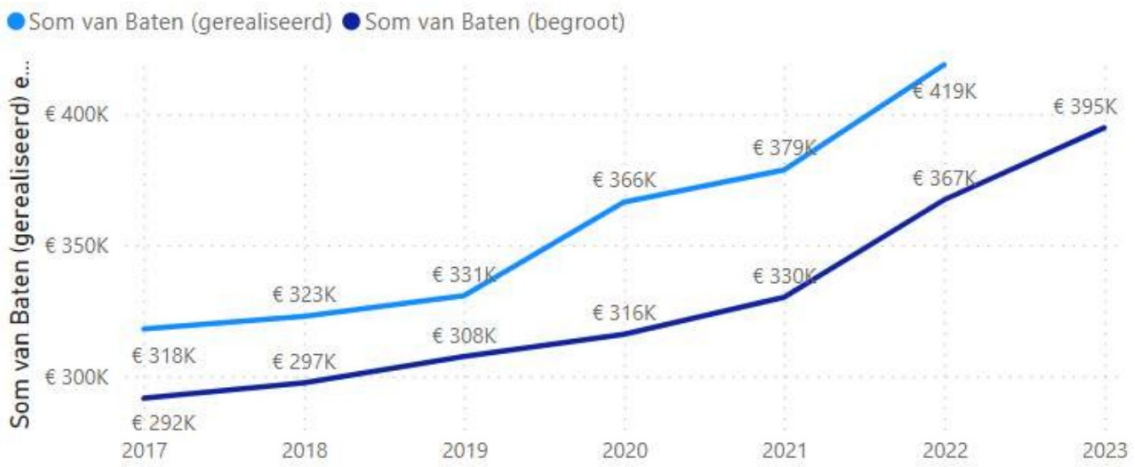

Baten per inwoner Sittard-Geleen | Excl. Mutatie reserves

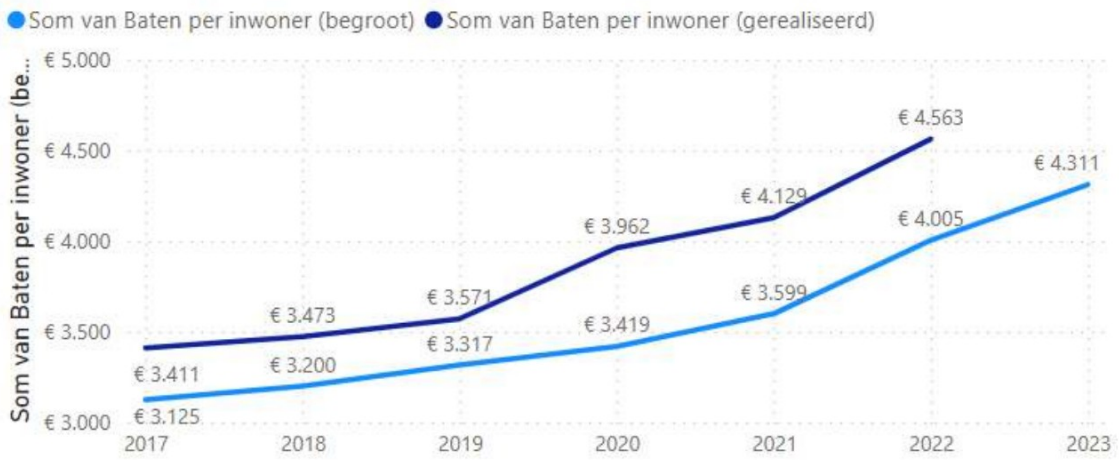

Baten Nederlandse gemeenten | Excl. Mutatie reserves

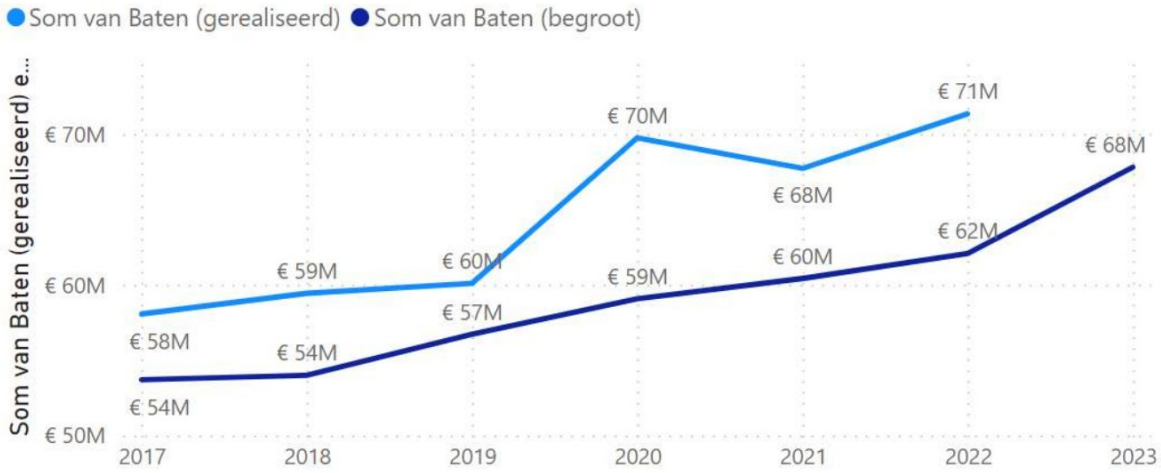

Baten per inwoner gemeenten 75.000-100.000 inwoners | Excl. Mutatie reserves

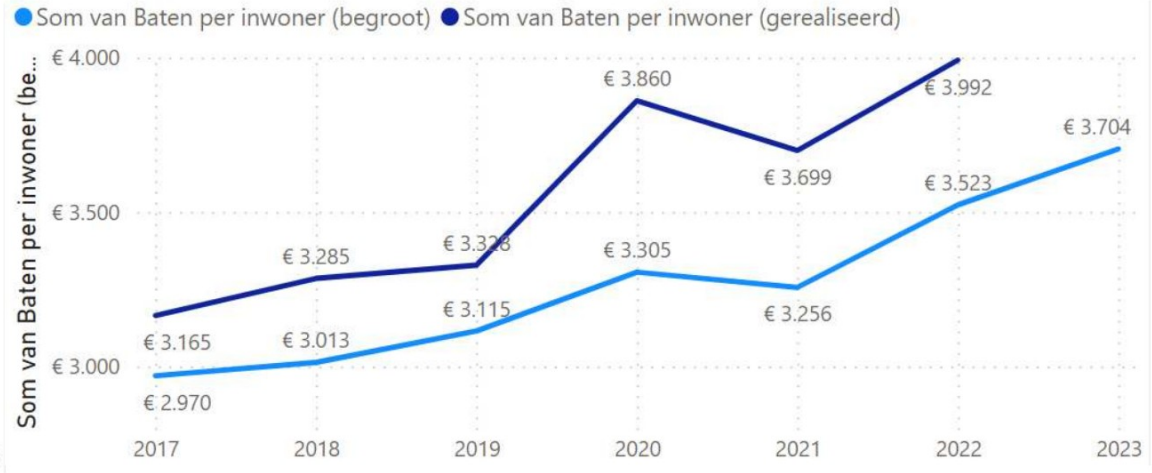

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

D – Financiële positie

Lasten Sittard-Geleen | Excl. Mutatie reserves (in duizenden)

Lasten per inwoner Sittard-Geleen | Excl. Mutatie reserves

Lasten Nederlandse gemeenten | Excl. Mutatie reserves

Lasten per inwoner gemeenten 75.000-100.000 inwoners | Excl. Mutatie reserves

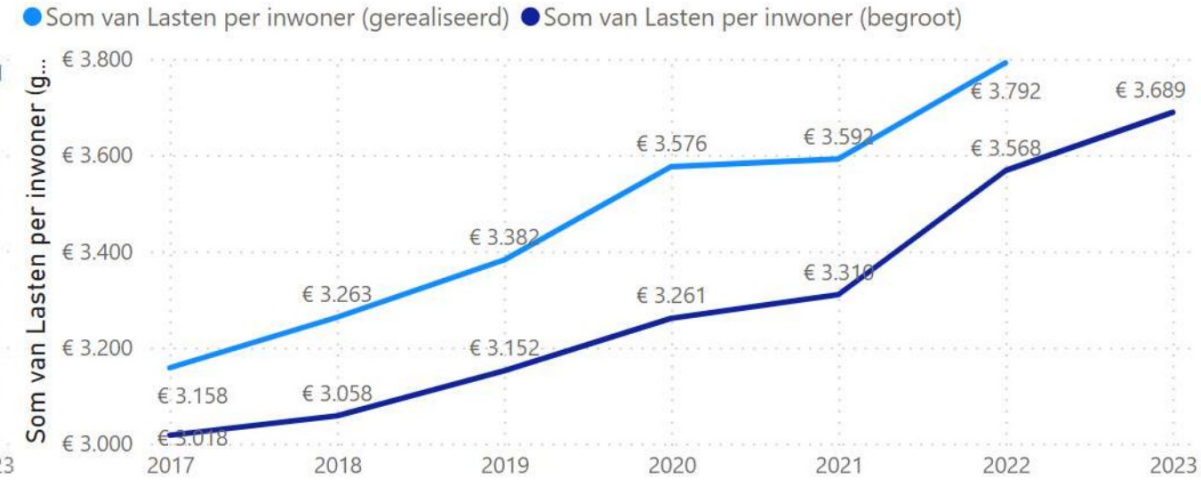

© 2024. For information, contact Deloitte The Netherlands.

Digitally signed by Ivo Wetters on 21 Jun 2024

Deloitte.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the "Deloitte organization"). DTTL (also referred to as "Deloitte Global") and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about to learn more.

Deloitte provides industry-leading audit and assurance, tax and legal, consulting, financial advisory, and risk advisory services to nearly 90% of the Fortune Global 500® and thousands of private companies. Our professionals deliver measurable and lasting results that help reinforce public trust in capital markets, enable clients to transform and thrive, and lead the way toward a stronger economy, a more equitable society and a sustainable world. Building on its 175-plus year history, Deloitte spans more than 150 countries and territories. Learn how Deloitte's more than 415,000 people worldwide make an impact that matters at www.deloitte.com.

This communication contains general information only, and none of DTTL, its global network of member firms or their related entities is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte organization shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.

© 2024. For information, contact Deloitte Netherlands.